

KAIP VYKDYTI SUTARTINES PRIEVOLES COVID-19 AKIVAIZDOJE?

Pagalbinės skaidrės transliacijai 2020-03-27

Sutarčių vykdymo specifika / nevykdymo pateisinimas COVID-19 kontekste

2020 m. kovo 27 d., Vilnius

Adresas
Lvovo 101
Vilnius

Kontaktai
tel. +370 656 68964
o.petroseviene@wint.lt

TESTED
BY
TRUST.

Apie ką šiandien kalbėsime:

1. Sutarčių privalomumo principas
2. Ar galima karantino metu nevykdyti prievolių?
 - Kas yra nenugalima jėga (force majeure) ir ar remiantis šiuo argumentu galima nevykdyti sutartinių prievolių?
 - Ar valstybės veiksmai skelbiant karantiną yra pagrindas atleisti nuo sutarties vykdymo?
 - Ar COVID-19 gali būti tinkamas pagrindas taikyti esminių aplinkybių pasikeitimo institutą sutarties sąlygoms modifikuoti ar net sutartį nutraukti?

TESTED
BY
TRUST.

Informacija paruošta advokatų kontoros **WINT** ir skirta **Mokesčių SUFLERIO** vartotojams. Visos teisės saugomos. WINT law firm © 2020.
Atsisiųsta iš **www.sufleris.lt** - Lengvas būdas sužinoti

KAIP VYKDYTI SUTARTINES PRIEVOLES COVID-19 AKIVAIZDOJE?

Pagalbinės skaidrės transliacijai 2020-03-27

Sutarčių privalomumo principas

- Teisėtai sudaryta ir galiojanti sutartis jos šalims turi įstatymo galią
- Šalys negali vienašališkai atsisakyti sutarties ar jos dalies. Sutarties nesilaikymas lemia civilinę atsakomybę
- Ne visada šio principo besąlygiškas laikymasis užtikrina šalių interesų pusiausvyrą
- Todėl sutarčių teisėje egzistuoja šio principo išimtys:
 - sutarties modifikacija
 - sutarties nutraukimas
 - atleidimas nuo civilinės atsakomybės

Ar galima karantino metu nevykdyti prievolių?

- Sutarties privalomumo principas beveik niekada nebuvo traktuojamas kaip absoliutus ir buvo švelninamas (amortizuojamas) pasitelkiant neįmanomumo, pasikeitusių aplinkybių bei kitas doktrinas
- COVID-19 pandemijos metu visų akys krypta į:
 - nenugalimą jėgą (*force majeure*)
 - valstybės veiksmus kaip pagrindą sutarties nevykdymui
 - esminių aplinkybių pasikeitimo institutą sutarties sąlygoms modifikuoti ar net sutartį nutraukti
- Reikia vertinti konkrečios sutarties sąlygas ir rizikos tarp šalių pasidalinimą

Informacija paruošta advokatų kontoros **WINT** ir skirta **Mokesčių SUFLERIO** vartotojams. Visos teisės saugomos. WINT law firm © 2020.
Atsisiųsta iš **www.sufleris.lt** - Lengvas būdas sužinoti

KAIP VYKDYTI SUTARTINES PRIEVOLES COVID-19 AKIVAIZDOJE?

Pagalbinės skaidrės transliacijai 2020-03-27

Nenugalima jėga (force majeure) 1

- Šalis atleidžiama nuo atsakomybės už sutarties nevykdymą, jeigu ji įrodo, kad sutartis neįvykdyta dėl aplinkybių, kurių šalis:
 - negalėjo kontroliuoti
 - negalėjo numatyti sutarties sudarymo metu
 - negalėjo užkirsti kelio šių aplinkybių atsiradimui
 - negalėjo užkirsti kelio pasekmių atsiradimui
- CK 6.212 straipsnis nepaaiškina, kokie įvykiai yra laikomi nenugalima jėga
- Iki CK įsigaliojimo buvo vadovautasi vis dar galiojančiu Vyriausybės 1996-07-15 nutarimu Nr. 840 dėl atleidimo nuo atsakomybės esant nenugalimos jėgos (force majeure) aplinkybėms taisyklių patvirtinimo
- Nutarimas pateikia pavyzdinį sąrašą įvykių, laikomų nenugalima jėga

Nenugalima jėga (force majeure) 2

BET

- CK turi viršenybę prieš Nutarimą (nebent šalys susitarusios taikyti jį ar konkrečius atvejus kaip nenugalimą jėgą)

IR

- Nenugalima jėga nelaikoma tai, kad:
 - rinkoje nėra reikalingų prievolių vykdyti prekių
 - sutarties šalis neturi reikiamų finansinių išteklių
 - skolininko kontrahentai pažeidžia savo prievoles

Informacija paruošta advokatų kontoros **WINT** ir skirta **Mokesčių SUFLERIO** vartotojams. Visos teisės saugomos. WINT law firm © 2020.
Atsisiųsta iš **www.sufleris.lt** - Lengvas būdas sužinoti

KAIP VYKDYTI SUTARTINES PRIEVOLES COVID-19 AKIVAIZDOJE?

Pagalbinės skaidrės transliacijai 2020-03-27

Nenugalima jėga (force majeure) 3

TODĖL

- Jeigu šalys sutartyse neįvardino, kas yra *force majeure* (pvz., COVID-19), įstatymų ir teismų praktikos nustatyti *force majeure* reikalavimai yra labai aukšti
- Daugumoje bylų dėl *force majeure* aplinkybių nustatymo Lietuvos Aukščiausiasis Teismas nustatė, kad *force majeure* nebuvo
- Karantinas savaime nėra pagrindas taikyti *force majeure* aplinkybių ir nevykdyti sutarčių
- Tikėtina, kad karantinui realiai užsitęsęs, bus atvejų, kuomet teismai jį pripažins *force majeure* aplinkybėmis

Atleidimas nuo atsakomybės dėl valstybės veiksmų

- Civilinė atsakomybė netaikoma dėl valstybės veiksmų
- Valstybės veiksmais laikomi privalomi ir nenumatyti valstybės institucijų veiksmai (aktai), dėl kurių įvykdyti prievolę neįmanoma ir kurių šalys neturėjo teisės ginčyti
- Vyriausybė 2020 m. kovo 14 d. priėmė nutarimą, kuriuo Lietuvos teritorijoje buvo paskelbtas karantinas ir patvirtinti ribojimai
- Gal šis teisės aktas galėtų būti laikomas kaip minimas valstybės veiksmas?

TAČIAU

- Panašiai kaip nenugalimos jėgos atveju, valstybės veiksmai (aktai) turi būti tokie, dėl kurių įvykdyti prievolę, t.y. nuomos sutartį, taptų neįmanoma

Informacija paruošta advokatų kontoros **WINT** ir skirta **Mokesčių SUFLERIO** vartotojams. Visos teisės saugomos. WINT law firm © 2020.
Atsisiųsta iš **www.sufleris.lt** - Lengvas būdas sužinoti

KAIP VYKDYTI SUTARTINES PRIEVOLES COVID-19 AKIVAIZDOJE?

Pagalbinės skaidrės transliacijai 2020-03-27

Įsipareigojimų vykdymas pasikeitus aplinkybėms 1

- COVID-19 aplinkybės nepadarė visų be išimties sutarčių neįmanomomis vykdyti
- Vis tik šios aplinkybės ir susiję valstybės veiksmai tikrai sukūrė situaciją, kuri padarė šių sutarčių vykdymą sudėtingesnį
- Todėl galima svarstyti esminių aplinkybių pasikeitimo taikymą COVID-19 kontekste
- Kai sutarties vykdymas tampa sudėtingesnis, nukentėjusi šalis gali kreiptis į kitą šalį su prašymu sutartį pakeisti
- Sutarties vykdymo suvaržymu laikomos aplinkybės, kurios iš esmės pakeičia sutartinių prievolių pusiausvyrą, t. y.:
 - arba iš esmės padidėja įvykdymo kaina
 - arba iš esmės sumažėja gaunamas įvykdymas

Įsipareigojimų vykdymas pasikeitus aplinkybėms 2

- Tam, kad būtų galima šia teise pasinaudoti turi egzistuoti ir būti įrodytos visos šios sąlygos:
 - aplinkybės, kurioms esant tampa sudėtinga vykdyti sutartį, turi tapti žinomos tik po sutarties sudarymo
 - tų aplinkybių nukentėjusi šalis sutarties sudarymo metu negalėjo protingai numatyti
 - tų aplinkybių nukentėjusi šalis negali kontroliuoti
 - nukentėjusi šalis nebuvo prisiėmusi tų aplinkybių atsiradimo rizikos

Informacija paruošta advokatų kontoros **WINT** ir skirta **Mokesčių SUFLERIO** vartotojams. Visos teisės saugomos. WINT law firm © 2020.
Atsisiųsta iš **www.sufleris.lt** - Lengvas būdas sužinoti

KAIP VYKDYTI SUTARTINES PRIEVOLES COVID-19 AKIVAIZDOJE?

Pagalbinės skaidrės transliacijai 2020-03-27

Įsipareigojimų vykdymas pasikeitus aplinkybėms 3

- Reikia įvertinti kasacinio teismo praktiką dėl 2009 m. ekonominės recesijos
- Paprastai tai buvo priežastis, pvz., patenkinti nuomininkų prašymus mažinti nuomos mokestį šiuo pagrindu
- Kaip vertinti aiškiai šalių įvardintą sutartinį šio instituto taikymo atsisakymą?
- Neatmetama galimybė, jog jau artimiausiu metu teismą pasieks ne viena byla, kuria bus siekiama nugriauti šios nuostatos teisėtumą

DĖKOJU UŽ DĖMESĮ

Advokatė dr. Olga Petroševičienė

Lvovo 101

Vilnius

+370 656 68 964

o.petroseviciene@wint.lt

WWW.WINT.LT

Informacija paruošta advokatų kontoros **WINT** ir skirta **Mokesčių SUFLERIO** vartotojams. Visos teisės saugomos. WINT law firm © 2020.
Atsisiųsta iš **www.sufleris.lt** - Lengvas būdas sužinoti